1. ชื่อโครงการ การแก้ปัญหาความเดือนร้อนของประชาชนจากผลกระทบของการใช้สารเคมีเกินความจำเป็นในการทำสวนส้มในแหล่งปลูกอำเภอฝาง แม่อาย และไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

2. หัวหน้าโครงการ วิทย์ นามเรืองศรี[1]

คณะผู้ดำเนินงาน สุชาติ วิจิตรานนท์[1] สุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ[1] จารุพรรณ มนัสสากร[1]
ทวีศักดิ์ แสงอุดม[1] ศิวาภรณ์ สกุลเที่ยงตรง[2] นิรันดร์ ดิษฐ์กระจัน[2]
สมาน ภักดี[3]

3. ระยะเวลาโครงการ พฤษภาคม 2547-กันยายน 2548

4. งบประมาณ 1,625,000 บาท

5. บทคัดย่อ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายให้แก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้สารเคมีเกินความจำเป็นในอำเภอฝาง แม่อาย และไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำสวนส้มบริเวณใกล้แหล่งต้นน้ำ และลำธาร ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษตกค้างในน้ำ ดิน และสภาพแวดล้อม กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การสำรวจพื้นที่สวนส้ม 2. สำรวจการใช้สารเคมีของเกษตรกรสวนส้ม 3. การวิเคราะห์สารพิษตกค้าง 4. การฝึกอบรม ผลการศึกษาพื้นที่ 19 ตำบลใน 3 อำเภอ ดังกล่าว ที่มีแหล่งต้นน้ำอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอไชยปราการและไหลผ่านทั้ง 3 อำเภอ ก่อนไหลลงแม่น้ำกก ที่อำเภอท่าตอน มีเกษตรกรจดทะเบียนสวนส้ม 2,718 ราย จำนวน 3,126 สวน และได้รับรองระบบการผลิตตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 2,017 ราย สภาพสวนส้ม 66.9 เปอร์เซ็นต์ มีความสมบูรณ์ปานกลาง อาการใบเหลือง ต้นโทรม หรือโรคกรีนนิ่งและทริสเตซ่าระดับ 2 จากการวิเคราะห์สารพิษตกค้าง พบสารพิษตกค้างในผลส้ม 19 ชนิด ในดิน 20 ชนิด ในน้ำ 21 ชนิด ในตะกอนดินในแม่น้ำ 10 ชนิด โดยการปนเปื้อนของสารพิษตกค้างในผลส้ม ดิน น้ำ และตะกอนดินในแม่น้ำ เป็นสารกลุ่มออร์แกโนคลอรีน มากที่สุด แต่มีปริมาณต่ำกว่าจุดวิกฤต ก่อนที่จะลดการใช้สารเคมีได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเกษตรกร พบว่า มีความรู้เรื่องศัตรูส้มไม่เกิน 30.3 เปอร์เซ็นต์ โดย 73.5 เปอร์เซ็นต์ ได้รับความรู้จากร้านค้าและบริษัท และจากภาครัฐ 13.9 เปอร์เซ็นต์ กรมวิชาการเกษตรจัดอบรมเกษตรกร 6 ครั้ง มีเกษตรกรเข้าร่วม 485 ราย หรือ 17.8 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ขึ้นทะเบียนปลูกตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม เกษตรกรให้ความสนใจเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาก

[1] สถาบันวิจัยพืชสวน

[2] สำนักวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

[3] ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิตเชียงใหม่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 (เชียงใหม่)